

Potpukovnik
mr RADOVAN RADINOVIĆ

Titovo vojno djelo — dijalektičko jedinstvo teorije i prakse

Titovo vojno djelo, kao dijalektički spoj teorije i prakse, veoma je bogato. Ono zahtijeva brižljivo i dugotrajno istraživanje, pogotovo zato što izražava bitan marksistički postulat o mijenjanju svijeta, a ne samo o njegovom tumačenju.

Ali svaka refleksija o Titovom vojnom djelu ne smije smetnuti s uma da je to djelo vojskovođe i stratega narodnooslobodilačkog rata i revolucije, vrhovnog komandanta u miru i ratu, da je *sastavni* dio njegovog ukupnog stvaralaštva kao revolucionara, političara, državnika, generalnog sekretara Partije. Otuda Titovo vojno djelo ne predstavlja samo jedan segment njegovog bogatog opusa u kome je izložio i vojnu stranu ljudskog djelovanja (prakse) u savremenoj epohi na našem tlu, već je ono nerazdvojni dio njegove revolucionarne teorijske i praktične djelatnosti. U istorijskim okolnostima u kojima djeluje, u stvarnosti drugog svjetskog rata i u cjelokupnom poslijeratnom razdoblju, on uvijek uzima u obzir bitne društveno-ekonomske, političke, vojne i međunarodne momente, pa stoga njegovo stvaralaštvo nužno ima oblik sinteze koja izmiče formalističkoj klasifikaciji.

U najopštijem smislu može se kazati: Titovo vojno djelo kreće se u rasponu od a) pripreme, organizovanja i vođenja narodnooslobodilačkog rata i revolucije — kao shvatanje njihove jedinstvene suštine, sadržaja i toka, te uloge revolucionarnih oružanih snaga u njima, do b) koncipiranja i realizovanja takve politike odbrane koja čini konzistentnom misao i praksu o *odbrani* tekovina narodnooslobodilačke borbe i revolucije.

Titovo vojno djelo nije samo dijalektička sinteza teorije i prakse — koja smjera na *metodu*, način, put kojim je stvaralac izveo, izgradio svoje djelo — već je ono i svojevrsna *dijalektika* time što istovremeno i neodvojivo kao svoje imanentne sadržaje uključuje i *spoznaju* jednog marksističkog vojnog teoretičara i njegovo djelovanje — praksu kao vrhovnog komandanta i stratega narodnooslobodilačkog rata i revolucije.

Titovo vojno djelo je dijalektička sinteza teorije i prakse iz više razloga, među koje neosporno spadaju i ovi:

a) Samo po sebi to djelo predstavlja cjelovit, zaokružen, uređen sistem teorijskih iskaza o narodnooslobodilačkom ratu i opštenarodnom ratu za odbranu tekovina NOR-a i revolucije, počev od najopštijih iskaza strategijskog nivoa, do onih posebnih i pojedinačnih taktičkog nivoa. Po tome se Titovo vojno djelo može svrstati u red najuređenijih savremenih vojnih teorija.

No, tome treba dodati i to da Titovo vojno djelo nije samo teorija, već i bogata praksa vrhovnog komandanta u ratu, očitovana briljantnim vođenjem operacija u narodnooslobodilačkom ratu i njegovim neposrednim odlučivanjem u svim prelomnim trenucima NOR-a i revolucije. Tu je, dalje, Titova bogata poslijeratna praksa usmjeravanja i ličnog angažovanja na organizacijskoj, borbenoj i idejno-političkoj izgradnji oružanih snaga, te izgradnji našeg cjelokupnog savremenog sistema opštenarodne odbrane.

b) Prema misaonim izvorima i putu kojim je stvarano, Titovo vojno djelo u sebi sintetizuje: (a) klasičnu vojnu misao — ono što je opšte i zajedničko za rat i oružanu borbu kao društvene fenomene, ali vrednovano u skladu sa zahtjevima i zakonitostima vremena; (b) najvrednije stavove marksističke vojne misli (Tito reafirmiše marksistički stav o naoružanom narodu, u savremenim međunarodnim vojno-političkim uslovima, i to ne samo kao teorijski princip, već i kao neposredno praktično ostvarenje, što je ravno novom naučnom otkriću) i (c) sopstvenu spoznaju potreba i mogućnosti, sadržaja i toka borbe i *praksom verifikovana iskustva te borbe*. Na taj način svojim djelom Tito se stvaralački odnosi prema vojnoj misaonoj tradiciji ranijih generacija, nikada ne robujući autoritetima, pa ni onim koje je istorija priznala za najveće. Titu je i najbolja teorija samo rukovodstvo za akciju od koje djelovanje — praksa dobija tek neke *nagovore*, a ne oponaša je. U Titovom vojnom djelu sama praksa, konkretni uslovi prostora i vremena, te ostali društveno-istorijski činioci u punom smislu dolaze do izražaja.

Ali, snaga uma upravo je u tome da ne dozvoli da samo događaji vladaju njime, već da im on sam nameće hod smjerom ostvarivanja spoznatih ciljeva djelovanja pokreta i klase. I doista, u sudaru sa na izgled nerješivim protivurječnostima, Tito *spoznaje* pokretačke snage narodnooslobodilačke borbe i revolucije, *otkriva* i do svijesti masa dovodi uvjerenje da je uspješna borba protiv višestruko nadmoćnije imperijalističke sile u uslovima porobljene Evrope i totalnog rasula bivše države realan i ostvarljiv cilj, pod uslovom da širokim narodnim masama, koje su činile socijalnu bazu narodnooslobodilačkog rata, ta borba pruži jasnu perspektivu dubokih društvenih promjena. Predvodeći narodnooslobodilačku borbu i revoluciju, istovremeno kao njeno počelo i kao dio njenih rezultata, *Tito stvara vojno djelo* čiji su stožeri: (a) zamisao — koncepcija narodnooslobodilačkog rata kao sinteza oslobodilačke i revolucionarne borbe, koja već 1941. godine ima sve karakteristike *cjelovite* doktrine opštenarodnog rata; (b) nove revolucionarne oružane snage čijom je strukturom, karakteristikama i načinom upotrebe istovremeno omogućio vođenje masovne oružane borbe na cjelokupnom jugoslovenskom ratištu i nanošenje odlučujućih udara neprijatelju, što je bio preduslov konačne pobjede sopstvenim snagama; (c) originalna ratna vještina — sinteza i novi odnosi među činiocima rata i oružane borbe u našim uslovima, kojom je uspio nadvladati višestruko nadmoćnijeg neprijatelja; (d) naša današnja koncepcija opštenarodne odbrane kao rezultat povezivanja trajno važećih iskustava NOR-a i novih potreba, uslova i mogućnosti odbrane samoupravnog socijalističkog društva u savremenoj epohi.

c) Titovo vojno djelo nastalo je i kao *anticipacija* tek nastupajuće prakse i kao *uopštavanje* već doživljenog iskustva i nastajuće prakse.

(a) I kada prevashodno teorijski anticipira predstojeći razvoj Tito (kao i svaki teoretičar i mislilac) to ne čini na dogmatski način. Svoje djelo on zasniva na društveno-istorijskim uslovima u kojima je vođen narodnooslobodilački rat i činjeni naši poslijeratni naporu u očuvanju tekovina revolucije, bez nastojanja da sopstvena otkrića i rješenja nameće drugima. Tu je on dosljedan marksistički stvaralac, ostajući pri stavu da saznanja i odluke za sopstvenu praksu — borbu treba crpsti iz nje same, a iskustvima drugih koristiti se u mjeri u kojoj ona na djelu pokazuje *vrijednost*. Što Titovo djelo — potvrđujući se iskustvima mnogih oslobodilačkih pokreta — zadobija univerzalnu vrijednost, samo je pouzdan indikator da ono pogađa zakonitosti savremene epohe u oblasti vojnih fenomena, a ne da se sna-

gom formalnog autoriteta nameće kao dogma, kakve je slučajeve istorija do sada znala registrovati.

(b) Kada uopštava već doživljeno iskustvo borbe — sa kraće ili duže vremenske distance — Tito, u stvari, dovodi u djelotvoran dijalog sopstvenu teoriju i praksu, pri čemu teorija pod nagovorima prakse neizostavno doživljava nova sadržajna obogaćivanja. Odluke koje donosi i rješenja koja preporučuje ili kad naređuje rezultat su svestrane dijalektičke analize i sinteze svih činilaca situacije u njihovom razvoju, nikada jednom za svagda i za svakog važeća. Svaka nova situacija, posebni uslovi bilo koje vrste, traže nešto specifično, samosvojno. Zato Tito nikada praksu ne »zarobljava« shemama, već iz njenih uslova i mogućnosti traga za pravim rješenjima.

Tito nam je i u vojnom djelu ostavio u nasljeđe jednu novu, originalnu misaonu tradiciju, koja nas ne smije samo oduševljavati, već i istraživački okupirati više nego do sada u težnji da dokučimo barem neke njene koordinate, kao što su: a) kako se na najbolji način dozvoljava činjenicama da dođu do izražaja; b) kako se pomoću, na izgled, običnih riječi mogu na jednostavan način iskazati krupni i složeni problemi; c) kako se i pomoću kojih kriterijuma selekcioniira bitno od nebitnog; d) kako se na nov način dovode u vezu i odnos i činioци oružane borbe; e) što je čovjek u borbi i što ga konstituše kao osnovnog subjekta borbe; f) kako se najkraćim putem i najlakše prodire u srca i svijest naroda i boraca. Što prije i što primjerenije toj misli to budemo činili, lakše ćemo uspostavljati stvaralački dijalog sa teorijom i praksom vojne nauke. A do toga nam je uvijek stalo.

(»Vojno delo« br. 1/77)